

DET KONGELIGE OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Se adresseliste

Deres ref	Vår ref	Dato
	08/123	09.09.2014

420 kV kraftledning Ørskog-Sogndal i Bremanger kommune

Olje- og energidepartementet viser til brev av 11. juli 2014, hvor det forhåndsvarsles om at departementet vil vurdere om departementets klagevedtak av 21. desember 2011 skal opprettholdes, eller om konsesjonsvedtaket må omgjøres. Bakgrunnen for forhåndsvarselet var kjennelse fra Gulating lagmannsrett av 27. juni 2014, hvor det fremgår at Statnett ikke innsettes i besittelsen av de rettigheter som departementet har gitt samtykke til forhåndstiltredelse av ved fremføring av kraftledningen Ørskog-Sogndal gjennom Myklebustdalen i Bremanger kommune.

1. Bakgrunn

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) fattet 10. juni 2009 konsesjonsvedtak etter energiloven og vedtak om ekspropriasjonstillatelse etter oreigningslova for en 420 kV kraftledning mellom Ørskog og Sogndal.

Departementet fattet siste delvedtak i klagesaken 21. desember 2011 for kraftledningen Ørskog-Sogndal. I klagesaken ble traseen endret flere steder sammenlignet med NVEs førsteinstansvedtak. Dette gjelder blant annet traseen gjennom Bremanger, hvor Statnett hadde omsøkt tre alternative traseer. NVE ga konsesjon til en trasé gjennom Førdedalen. Bremanger kommune og grunneierne i Førdedalen påklaget valget av denne traseen. Det andre omsøkte alternativet var en trasé gjennom Myklebustdalen som OED i klagerunden ga konsesjon til. I tillegg var det omsøkt en trasé som kombinerer traseene gjennom de to dalførene, slik at traseen går i Myklebustdalens vestre del og Førdedalens østre del. Det var også omsøkt flere lokaliseringer av transformatorstasjon i Bremanger avhengig av hvilket traséalternativ som ble valgt.

Etter befaring og møter i Bremanger og gjennomgang av klagene og andre innspill i

klagesaken, ba departementet om at Statnett utredet ytterligere alternativer som i større grad enn alternativet som var konsesjonsgitt av NVE, unngikk inngrep i Førdedalen. Statnett valgte likevel ikke å omsøke nye traseer blant annet som følge av klimatiske og tekniske forhold. Departementet fant ikke at det var grunnlag for å overprøve disse vurderingene. For departementet sto dermed valget av trasé mellom de tre alternativene Statnett hadde omsøkt. Departementet la alternativet gjennom Myklebustdalen til grunn for konsesjonsvedtaket. Det ble samtidig gitt ekspropriasjonstillatelse. Det ble gitt samtykke til forhåndstiltredelse i vedtak av 22. desember 2011.

2. Gulating lagmannsretts kjennelse

Flere grunneiere i Myklebustdalen motsatte seg at Statnett skulle få tiltre grunn- og rettigheter. Det ble derfor iverksatt tvangsfravikelsessak for namsmannen i Bremanger. Namsmannen i Bremanger avsluttet tvangsforretningen uten at Statnett fikk tilkomst som begjært til transformatorstasjonen. Namsmannen fant at det var grunnlag for å fremme kravet om fravikelse av ledningstraseen.

Både Statnett og grunneierne brakte namsmannens vedtak inn for namsretten. Departementets underliggende konsesjonsvedtak var en forutsetning for at Statnett kunne kreve å bli satt i besittelse. Fjordane tingrett konkluderte med at det ikke heftet feil ved departementets vedtak verken når det gjaldt faktagrunnlaget, lovanvendelsen eller saksbehandlingen.

Gulating lagmannsrett var i kjennelse av 27. juni 2014 uenig i tingrettens vurdering og konkluderte med at avveiningen i departementets vedtak bygget på et så vesentlig feilaktig faktisk grunnlag at det er overveiende sannsynlig at det kan ha påvirket utfallet av konsesjonsbehandlingen i klagesaken. Ved den prejudisielle prøvingen av klagevedtaket konkluderte lagmannsretten med at departementets vedtak var ugyldig. Statnett fikk dermed ikke medhold i sitt krav om tiltredelse av rettighetene.

Departementet var ikke part i saken for Gulating lagmannsrett, og var ikke representert under lagmannsrettens behandling av saken. Departementet har derfor ikke redegjort for sitt syn. På grunn av begrensninger i ankeinstansens kompetanse i tvangssaker av denne karakter, har departementet ikke sett noen annen mulighet for å komme videre i saken enn å behandle de spørsmål lagmannsrettens kjennelse hviler på, på nytt.

Lagmannsrettens kjennelse var begrunnet i at departementet hadde lagt feil faktum til grunn om samlokalisering, om inngrep i barskogområdet Pyttane og om kommunens mening om trasévalget.

3. Innkomne uttalelser

Til forhåndsvarselet har departementet mottatt uttalelser fra:

Roald Solheim
Sigdestad grunneigarlag v/Tore Myklebust
May Helen og Asbjørn Vik

Bremanger kommune
Førde grunneigarlag v/Sigmund Midthjell
Roger A. Solheim
Astrid Johanne Midthjell
Egil Hunvik
Naturvernforbundet
Myklebust grunneigarlag v/adv. Magne Revheim, Ole Jonny Myklebust Elde, Brynjar
Myklebust, Lars Endre Myklebust og Knut Elde
Terje Førde

Statnett har kommentert uttalelsene i brev av 18. august til departementet.

Departementet skal foreta en vurdering av om det er bygget på feil faktisk grunnlag ved valg av trasé gjennom Bremanger i klagevedtaket av 21. desember 2011. Merknader i de innkomne uttalelser som gjelder slike forhold vil i nødvendig grad bli kommentert i det følgende med utgangspunkt i lagmannsrettens kjennelse.

4. Departementets vurdering

Lagmannsretten mener at departementet har oversett potensielle, fremtidige tiltak og i tillegg oversett at kombinasjonsalternativet medførte mer samlokalisering enn alternativet som ble valgt av departementet. Departementet finner det hensiktsmessig å vurdere disse to forholdene separat i det følgende.

4.1 Potensielle, fremtidige tiltak

Lagmannsretten legger til grunn at en avgjørende faktisk forutsetning for det vedtak som ble truffet av departementet var å oppnå størst mulig samlokalisering. Lagmannsretten viser her til konklusjonen om valg av traseen i Myklebustdalen fremfor Førdedalen, hvor det ble tillagt avgjørende vekt at traseen gjennom Myklebustdalen medførte mer samlokalisering enn Førdedalen.

Lagmannsretten har i kjennelsen redegjort for tingrettens vurdering av samlokalisering og parallellføring for alternativene gjennom Myklebustdalen og Førdedalen. Lagmannsretten mener det er feil av tingretten å legge en statisk tilnærming til grunn ved vurderingen hvor mye samlokalisering og parallellføring de to alternativene gir. Lagmannsretten viser til at det på vedtakstidspunktet "var planlagt at den eksisterende 132kV linje fra Åskora over Førdspollen og Sigdestad skal rives. Også 2 til 3 km 123kV og 66kV linjer i området, som skal samlokaliseres med ny 420 kV-linje er planlagt sanert". Lagmannsretten mener det ikke er tvil om at det som omtales som planlagt sanering er et relevant faktum når vurderingen skal foretas. Myklebust grunneigarlag mener det er korrekt at samlokalisering av ledningsnett må se hen til planlagte endringer av det øvrige ledningsnett i området. Førde grunneigarlag har i sin uttalelse poengtert at ved valg av trasé gjennom Myklebustdalen, vil ledningen også være samlokalisert med riksvei 614.

På generelt grunnlag vil departementet bemerke at det til enhver tid foreligger vurderinger om endringer i kraftnett både fra Statnett og fra regionale nettselskaper i nettutviklingsplanene.

Planlagte nettanlegg kan utgå, mens nye kan komme til alt etter behov for tilknytning av nytt forbruk for eksempel til industri eller av nye kraftproduksjonsanlegg. Nettstrukturen er til enhver tid gjenstand for endringsbehov. For ethvert tiltak av noen betydning kreves det konsesjon etter energiloven for gjennomføring. En forutsetning for at et ledningsanlegg etter energiloven skal kunne gjennomføres, er at det er samfunnsmessig rasjonelt. I denne vurderingen vil en rekke faktorer komme i betraktning, slik som fordelene ved nettinvesteringen, kostnader og miljøvirkninger. Det kan også være tekniske/driftsmessige forhold som gjør at et tiltak ikke kan gjennomføres slik det opprinnelig skisseres av nettselskapet. Statnetts melding og søknad om en trasé gjennom Ålfotbreområdet i Bremanger er illustrerende. Statnett fant etter nærmere vurderinger at dette alternativet ikke var akseptabelt på grunn av høye klimalaster, og trakk søknaden om denne traseen.

Forutsetningene for etablering av et nettanlegg endrer seg ofte fra tidspunktet for melding til beslutningen om det skal gis konsesjon. Beregningene av graden av samlokalisering må ta utgangspunkt i nettet slik det er på vedtakstidspunktet. Samtidig ser departementet hen til de meldte og omsøkte prosjekter som foreligger, men hvor konsesjonsbehandling i sin helhet eller deler av den gjenstår. I den vurderingen må det legges til grunn at ikke alle prosjekter blir realisert slik disse er meldt eller omsøkt av grunner som nevnt ovenfor. For enkelte prosjekter kan det også gå mange år før sanering vil være aktuelt. Som det fremgår av vedtaket fra 2011, var departementet klar over at det var meldt og omsøkt flere endringer i nettstrukturen i det aktuelle området. Departementet var med andre ord fullt ut innforstått med at det kunne komme endringer i nettstrukturen i etterkant av departementets vedtak som kunne redusere antall kilometer med samlokalisering av ledningsnettet i Myklebustdalen.

Over to og et halvt år etter departementets klagevedtak, er det gitt konsesjon som åpner for sanering av eksisterende ledninger som gir 2 km mindre samlokalisering enn tilfellet var på tidspunktet for departementets klagevedtak. Eksisterende 66 kV gjennom Myklebustdalen er planlagt nedtransformert til 22 kV spenningsnivå, men ledningens fysiske dimensjon beholdes. Nedtransformeringen har derfor ikke betydning for vurderingen av samlokalisering.

Departementet var innforstått med de potensielle ledningsomlegginger i den vestre del av Førdedalen og Myklebustdalen da klagevedtaket ble fattet. Særlig gjelder dette eksisterende 132 kV fra Svelgen til ny Ålfoten transformatorstasjon som i dag går gjennom Myklebustdalens vestre del. På vedtakstidspunktet hadde SFE Nett meldt to alternative traseer for en oppgradering av denne ledningen, hvor ett alternativ gikk gjennom Førdedalens vestre del og ett alternativ gikk gjennom Myklebustdalens vestre del. Etter departementets klagevedtak er bare alternativet gjennom Myklebustdalens vestre del omsøkt. Myklebust grunneigarlag tar derfor feil i sin uttalelse når det hevdes at SFE Nett har trukket konsesjonssøknaden for alternativet gjennom Førdedalen. Dette alternativet har aldri vært omsøkt.

Departementet var klar over at SFE Nett sannsynligvis ville omsøkt alternativet gjennom Førdedalen dersom det alternativet hadde blitt valgt for 420 kV ledningen. Som følge av at SFE Nett bare har meldt alternativet gjennom Førdedalen, var det heller ikke utredet om det var forsvarlig å legge både en ny 420 kV ledning og en ny 132 kV ledning i Førdedalens

vestre del. Tidspunktet for en eventuell omlegging av den eksisterende 132 kV ledningen er fortsatt usikker. Tidspunktet avhenger av realisering av Guleslettene vindkraftverk som foreløpig ikke er konsesjonsgitt, og med eventuell derpåfølgende investeringsbeslutning dersom konsesjon skulle bli gitt.

Det er også omsøkt en 132 kV ledning fra Ålfoten transformatorstasjon og vestover mot Rugsund. Dersom denne ledningen realiseres vil den være samlokalisert med 420 kV ledningen i Myklebustdalens vestre del før 132 kV ledningen går nordvest mot Rugsund.

Myklebust grunneigarlag hevder i uttalelsen at dersom departementet hadde valgt Førdedalen for fremføring av 420 kV ledningen, hadde man oppnådd flere kilometer samlokalisering enn ved fremføring gjennom Myklebustdalen. Grunneigarlaget tar her ikke hensyn til usikkerheten om det ville være forsvarlig i det hele tatt å legge både 420 kV ledningen og 132 kV ledningen i Førdedalens vestre del. Det tas heller ikke hensyn til tidsaspektet. Departementet presiserer at det fortsatt er uklart når det er behov for ny 132 kV ledning, og en potensiell samlokalisering av 420 kV ledningen og 132 kV ledningen i Førdedalen ville derfor kunne ligge mange år frem i tid. En trasé gjennom Myklebustdalen vil derimot være samlokalisert fra 420 kV ledningen er etablert.

Myklebust grunneigarlag tar heller ikke hensyn til at eksisterende 66 kV ledning som planlegges driftet på 22 kV, fortsatt vil gå i Myklebustdalens vestre del frem til Langesi. Denne vil dermed være samlokalisert med ny 420 kV ledning. Dersom ny 420 kV og ny 132 kV ledning legges i Førdedalen, vil man få større ledninger både gjennom Myklebustdalens vestre del og Førdedalen vestre del. Dette ønsket departementet å unngå.

Departementet finner i denne sammenheng grunn til å peke på at når konsesjon skal gis til et ledningsanlegg, er det bedre grunnlag for å vurdere samlokalisering ut fra eksisterende traseer, fremfor nye traseer som ikke var utredet og omsøkt på tidspunktet for departementets vedtak. Traseen for 132 kV ledningen gjennom Myklebustdalen eksisterte på vedtakstidspunktet, mens konsekvensene for ny 132 kV trasé i Førdedalen ikke var utredet. Departementet presiserer at alternativet gjennom Myklebustdalen gir samlokalisering fra første dag, i motsetning til alternativet gjennom Førdedalen hvor tidspunkt for samlokalisering er usikker og som eventuelt først må konsekvensutredes på vanlig måte før konsesjonsbehandling kunne finne sted.

Fremtidig ledningsutvikling må ses i sammenheng med at konsekvensutredningene er begrenset til å se på verdi, omfang og konsekvensgrad for ulike fagtema. Som det fremgår av departementets vedtak var eksisterende 132 kV ledning et moment for hvorfor ledningen her medførte stor negativ konsekvens for landskap. Breder hogstgate og forskjellige dimensjoner fra eksisterende 132 kV ledning ble trukket frem. Dersom 420 kV ledningen hadde blitt lagt i Førdedalen og også eksisterende 132 kV ledning hadde blitt flyttet til Førdedalens vestre del i fremtiden, hadde man fått en tilsvarende effekt. Omfanget og konsekvensene av en slik løsning var imidlertid ikke utredet på vedtakstidspunktet for 420 kV ledningen. Ved valg av trasé er det derfor ikke tilstrekkelig bare å se på konsekvensgradene i konsekvensutredningen.

Det må også sees på hvilke forutsetninger som ligger til grunn for vurderingene i konsekvensutredningene.

Departementet mener fremstillingen til Myklebust grunneigarlag er lite konsistent når det først vises til at konsekvensutredningene foretrekker alternativet gjennom Førdedalen, og deretter at det med alternativet gjennom Førdedalen også kan oppnås mer samlokalisering som følge av fremtidig ledningsutvikling. Konsekvensutredningene er basert på nettsituasjonen på det tidspunktet de ble foretatt, og har ikke tatt hensyn til det kan komme enda en ny ledning i Førdedalen.

Etter departementets oppfatning illustrerer dette kompleksiteten av den vurdering konsesjonsmyndighetene må foreta på tidspunktet for konsesjon. Muligheten for at det kunne komme endringer i eksisterende ledningsnett var det sett hen til da konsesjon for kraftledningen gjennom Bremanger ble endelig fastsatt. Selv med den nå konsesjonsgitte ledningssaneringen, vil alternativet gjennom Myklebustdalen medføre vesentlig mer samlokalisering enn alternativet gjennom Førdedalen. Kombinasjonsalternativet er ikke relevant i denne sammenheng da departementet ga klart uttrykk for at det ved en avveining etter energiloven ville medføre uakseptable ulemper å legge ny 420 kV ledning i begge dalførene.

Departementet har derfor ikke oversett fremtidig ledningsutvikling i området. Det er tatt hensyn til de planer som forelå på vedtakstidspunktet. Departementets fastholder at alternativet gjennom Myklebustdalen er bedre enn alternativet gjennom Førdedalen med hensyn til samlokalisering. Den sanering som nå er konsesjonsgitt, endrer ikke departementets vurdering av at hensynet til samlokalisering tillegges avgjørende vekt ved valget mellom alternativet Myklebustdalen og alternativet Førdedalen.

4.2 Betydningen av hensynet til samlokalisering

Innledningsvis i sin vurdering legger lagmannsretten til grunn at en avgjørende faktisk forutsetning for departementets vedtak var å oppnå størst mulig samlokalisering. Lagmannsretten mener det i alle tilfeller ikke er tvil om at det alternativet som ville gitt størst samlokaliseringsgevinst, var kombinasjonsalternativet. Lagmannsretten viser til grunneiernes anførsel om kombinasjonsalternativet ville gitt 17 km samlokalisering, mens alternativet gjennom Myklebustdalen ville gitt 12-13 km samlokalisering. Det er også vist til departementets brev til Sivilombudsmannen av 29. november 2012, der det fremgår at departementet er innforstått med at kombinasjonsalternativet ville gitt størst samlokalisering.

Lagmannsretten peker på at kombinasjonsalternativet ble valgt bort for å unngå inngrep i både Sjørdalen og Myklebustdalen. Departementet legger til grunn at retten her mener både Førdedalen og Myklebustdalen. Sett opp mot det lagmannsretten kaller det "avgjørende faktum klagevedtaket bygger på, nemlig forutsetningen om størst mulig samlokalisering", mener lagmannsretten at det er overveiende sannsynlig at vedtaket baserer seg på et feilaktig faktisk grunnlag.

Departementet vil redegjøre nærmere for hva departementet har ment på dette punktet. Departementets forståelse av vurderingstemaet etter energiloven fremgår innledningsvis i vedtaket på s. 16:

”Klagesaken omfatter en vurdering og avveining både av vedtaket om bygging og drift av de elektriske anleggene etter energiloven og vedtaket om ekspropriasjon etter oreigningslova. I departementets vurdering av om konsesjon skal gis etter energiloven, må fordelene og ulempene ved det omsøkte tiltaket veies opp mot hverandre slik det fremgår av energiloven § 3-1 jf. § 1-2. Energiloven skal sikre at produksjon, omforming, overføring og fordeling av energi foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte, herunder at det tas hensyn til berørte allmenne og private interesser.”

Departementet viser til den meget sterke motstanden som har kommet frem mot trasévalget i begge dalførene. Ved valg av trasé konstaterte departementet at det ikke var aktuelt å gå videre med kombinasjonsalternativet som medførte inngrep både i Førdedalen og i Myklebustdalen. Det var departementets vurdering at inngrepene skulle samles i ett av dalførene. Departementet var fullt klar over at kombinasjonsalternativet ville gitt mest samlokalisering, men hensynet til å unngå inngrep i begge dalfører var avgjørende. Dette fremgår av første avsnitt på s. 81 i departementets vedtak.

Vurderingen i konsesjonsbehandlingen er en sammensatt avveining av en rekke relevante hensyn knyttet til fordelene og ulempene ved ledningsanlegget. Samlokalisering av ledningsnett er ett av de relevante hensynene i den totalvurderingen energimyndighetene må gjøre. Det er derimot ingen enkelthensyn som i enhver relasjon alltid må tillegges avgjørende vekt.

Etter å ha konstatert at kombinasjonsalternativet var uaktuelt på grunn av inngrep i begge dalførene, stod departementet igjen med alternativet gjennom Førdedalen og alternativet gjennom Myklebustdalen. Mellom disse to alternativene valgte departementet å legge avgjørende vekt på at alternativet gjennom Myklebustdalen medførte størst grad av samlokalisering. Samlokalisering var derfor ikke et ”avgjørende faktum” som hele klagevedtaket bygget på, men i den konkrete vurderingen av valget mellom Myklebustdalen og Førdedalen var dette hensynet avgjørende. De andre hensyn som ble vektlagt ved valget av trasé gjennom Bremanger, fremgår av departementets vedtak.

Departementet har derfor ikke fattet vedtak på feil faktisk grunnlag på dette punktet.

4.3 Betydningen av barskogområdet Pyttane

Lagmannsretten viser til den etterfølgende klagebehandlingen hos Sivilombudsmannen, hvor departementet tilføyer at i tillegg til de negative virkningene som sammenfaller med alternativet gjennom Førdedalen og alternativet gjennom Myklebustdalen, vil traseen for kombinasjonsalternativet gått tvers gjennom barskogområdet Pyttane. Departementet redegjorde i brevet av 29. november 2012 til Sivilombudsmannen for hva slags område dette var ved å gjengi informasjon og vurderinger fra Miljødirektoratets Naturbase om barskogområdet. Det ble også vist til at kombinasjonsalternativet i konsekvensutredningen ble

vurdert å medføre store negative virkninger for naturmangfold. Som det fremgår av brevet til Sivilombudsmannen inngikk dette i den helhetlige vurderingen som ble foretatt.

Lagmannsretten skriver at dette fremstår som en etterfølgende begrunnelse, og at det må tas standpunkt til om den faktiske forutsetningen er korrekt. Retten skriver at departementet som et tilleggsargument for å velge bort kombinasjonsalternativet har gjort gjeldende at dette alternativet "ville gjøre et større inngrep i barskogområdet Pyttane".

Retten viser til en oversikt, som grunneierne har fått utarbeidet av Svein Ove Nyvoll, av hvor mange dekar av barskogområdet som traseen gjennom Myklebustdalen og kombinasjonsalternativet ville medført. Lagmannsretten legger denne oversikten til grunn, og konstaterer at alternativet gjennom Myklebustdalen legger beslag på flere dekar av barskogområdet enn det kombinasjonsalternativet ville gjort. Lagmannsretten mener derfor at den etterfølgende begrunnelsen har faktiske feil ved seg. Myklebust grunneigarlag støtter lagmannsrettens vurdering, og hevder at departementet har oversett at også traseen gjennom Myklebustdalen medfører inngrep i barskogområdet.

Departementet har i vedtaket utførlig redegjort for konsekvensene herunder for naturmangfold av alternativene hhv gjennom Myklebustdalen og Førdedalen. Det fremgår samtidig av vedtaket at departementet var kommet til at kombinasjonsalternativet ikke var aktuelt for fremføring av kraftledningen. I den tematiske fremstillingen som fremgår av vedtaket ble dette alternativet derfor ikke eksplisitt vurdert. Det var årsaken til at de negative virkninger av kombinasjonsalternativet for barskogområdet ikke fremgikk. Departementet fant derfor grunn til å peke på dette i korrespondansen med Sivilombudsmannen med ovennevnte referanse til konsekvensutredningen. Departementet har ikke oversett at traseen gjennom Myklebustdalen medfører inngrep i barskogområdet. Det fremgår flere steder i departementets vedtak at både transformatorstasjon og ledningstraseen som ble valgt vil medføre inngrep i barskogområdet.

Hensynet til barskogområdet inngikk som ett moment i vurderingen av alle fordeler og ulemper ved de ulike traséalternativene. For kombinasjonsalternativet var det ulempen i form av inngrep i både Førdedalen og Myklebustdalen som var det avgjørende. Selv om beslaget i antall dekar, som grunneierne har fått beregnet, legges til grunn, var dette derfor ikke av betydning for den konklusjon departementet kom til mht kombinasjonsalternativet.

Det forhold som lagmannsretten her mener skal være en feil i det faktiske grunnlaget har vært uten betydning for departementets trasévalg.

4.4 Forståelsen av Bremanger kommunes vedtak

Lagmannsretten mener departementet har lagt til grunn at Bremanger kommune støttet departementets valg av trasé gjennom Myklebustdalen. Lagmannsretten har vist til klagevedtaket hvor det står at Bremanger kommune ikke kan akseptere konsesjonsgitt trasé gjennom Førdedalen. Retten viser til et svar på spørsmål fra daværende stortingsrepresentant Solvik-Olsen, hvor daværende statsråd Borten Moe skriver: "Det ble også tatt hensyn til at det i Bremanger kommunes klage og høringsinnspill tydelig gikk fram at trasé gjennom Førdedalen ikke kunne aksepteres".

Etter lagmannsrettens syn er det i de vedtak Bremanger kommune har truffet, ikke dekning for at kommunen støttet traséendringen fra Førdedalen til Myklebustdalen. Myklebust grunneigarlag mener departementet tilsynelatende har oppfattet kommunen slik at i valget mellom ledning i Førdedalen og Myklebustdalen, ble sistnevnte alternativ foretrukket. Lagmannsretten konstaterer at brevet fra daværende statsråd ikke direkte gir uttrykk for at kommunen hadde sluttet seg til det alternativ det ble gitt konsesjon til i klagevedtaket. Etter lagmannsrettens syn er brevet fra Borten Moe basert på en oppfatning om at kommunen tidligere, i valget mellom en trasé gjennom Myklebustdalens østre del og Førdedalen, ønsket trasé gjennom Myklebustdalen, mens kommunens primære ønske var en ikke-omsøkt trasé mellom Grov og Åskåra. Lagmannsretten uttrykker undring over at departementet ikke har funnet grunn til å avklare kommunens syn før vedtaket ble truffet.

Departementet vil presisere at det ikke er lagt til grunn at kommunen støttet traséalternativet som ble valgt i klagevedtaket. Departementet konstaterte at kommunen påklaget NVEs konsesjonsgitte trasé gjennom Førdedalen som kommunen ikke kunne akseptere. Kommunens avvisning av trasealternativet gjennom Førdedalen er et faktum som inngår og må tas hensyn til i den samlede vurderingen av trasévalg. Departementet trakk ikke den slutning at kommunen heller ønsket traseen gjennom Myklebustdalen. Departementet har derfor ikke lagt til grunn noe annet enn det som fremgår av uttalelsene fra kommunen.

Departementet finner grunn til å redegjøre nærmere for kommunens befatning med kraftledningssaken.

Under klagebehandlingen uttalte Bremanger kommune seg flere ganger til departementet. I klagen av 30. juni 2009 redegjøres det først for tidligere vedtak i kommunen. Da kraftledningsprosjektet var på meldingsstadiet, vedtok Plan- og utviklingsutvalget i kommunen i juni 2006 blant annet at alternativ 1.11 gjennom Førdedalens vestre del var problemfylt og måtte karakteriseres som uakseptabelt.

I forbindelse med konsesjonssøknaden fra Statnett i 2007, fattet kommunestyret vedtak om at hovedalternativ 2 burde velges med en trasé gjennom Bjørndalen. Hovedalternativ 2 går i en mer østlig trasé gjennom Ålfotbreområdet, og berører verken Førdedalen eller Myklebustdalen.

På grunn av høye klimalaster trakk Statnett i tilleggssøknad av februar 2008 søknaden om alternativet gjennom Ålfotbreområdet. I tillegg valgte Statnett å foreta mindre justeringer av alternativene i østre og vestre del av Førdedalen. Alternativet gjennom Myklebustdalens østlige del som krysser Førdspollen, var på det tidspunkt ikke omsøkt.

Bremanger kommune uttalte seg til søknaden i mai 2008. Prinsipalt ba kommunen om at det ble utredet en trasé fra Grov til Åskåra gjennom Storbotn. Dersom denne traseen ikke ble utredet, mente Plan- og utviklingsutvalget i kommunen at en trasé etter alternativ 1.0 gjennom Myklebustdalen burde velges under forutsetning av at ledningen følger eksisterende trasé for 132 kV ledningen. Departementet vil her bemerke at dette alternativet aldri har vært omsøkt.

Traseen kommunen her subsidiært tok til orde for, er kombinasjonsalternativet med trasé i Myklebustdalens vestre del og Førdedalens østre del. Kommunen krevde også at en alternativ plassering av transformatorstasjonen ble utredet for å unngå en plassering ved Førdesætra.

På bakgrunn av de innspill som hadde kommet inn i høringsrundene fra kommuner, organisasjoner og grunneiere, ba NVE om at Statnett vurderte nye alternativer. Dette omfattet blant annet alternativ lokalisering for transformatorstasjonen i Ålfotenområdet, og for traseen fra Grov til Ålfoten via Storbotnvatnet. Deretter søkte Statnett blant annet om to nye alternative lokaliseringer av transformatorstasjon i Bremanger, en i Førdedalen og en i Myklebustdalen. I tillegg ble traséalternativet gjennom Myklebustdalens østlige del omsøkt.

Til denne tilleggssøknaden krevde Bremanger kommune i desember 2008 at det ble vurdert en plassering av transformatorstasjon ved Svelgen og en fjordkryssing ved Oteren. Disse alternativene ble aldri omsøkt av Statnett.

NVE fattet vedtak i saken i juni 2009 med en trasé og plassering av transformatorstasjon i Førdedalen. Dette vedtaket ble påklaget av Bremanger kommune. Kommunen kunne ikke akseptere den valgte løsningen gjennom Bremanger. Dette gjaldt særlig det som ble betegnet som en rasering av Førdedalen som følge av ledningsfremføring og plassering av transformatorstasjon. Kommunen mente det var en vesentlig mangel at alternativet fra Grov via Storbotn til transformatorstasjon i Åskåra ikke var tilstrekkelig utredet.

Etter at NVE hadde oversendt saken til klagebehandling, ba departementet om flere tilleggsutredninger av Statnett. Blant annet ble det bedt om at Statnett skulle utrede ytterligere alternativer som i større grad enn ved NVEs konsesjonsgitte løsning unngikk inngrep i Førdedalen. Statnett besvarte departementets forespørsel i tilleggsutredning fra april 2011. Statnett ville fortsatt ikke omsøke traseen kommunen ønsket fra Grov via Storbotn til Åskåra på grunn av klimatiske forhold. Statnett fant ikke alternativer som både var teknisk akseptable og som i tilstrekkelig grad reduserte inngrepene i Førdedalen. Om forslaget om en endret plassering av transformatorstasjonen ved Åskåra kraftverk mente Statnett at dette ville kreve uforholdsmessig store grunn- og skredsikringsarbeider. Dette ville også medføre betydelige ulemper for landskap og naturmiljø. Statnett omsøkte derfor ikke flere alternativer i Bremanger kommune.

Tilleggsutredningen ble sendt til blant annet kommunen for uttalelse. Formannskapet fattet vedtak i november 2011, hvor det fremgår at kommunen ikke aksepterer at Statnett ikke har utført det oppdraget som ble gitt av departementet om å utrede og omsøke nye traseer i Bremanger. Det ble samtidig gjentatt at kommunen ikke kan akseptere den løsningen som ble valgt av NVE. Det ble også krevd at alternativet fra Grov via Storbotn til Åskåra måtte utredes tilstrekkelig med hensyn til klimalaster og meteorologiske forhold basert på lokale målinger.

13. desember 2011 ba kommunen om møte med departementet om saken. Endelig vedtak var da nært forestående, og det var derfor ikke aktuelt å få innkalt til et møte. Det ble imidlertid bedt om at nye momenter fra kommunen ble innsendt på e-post. Kommunen uttalte i brev av

16. desember 2011 at den under hele prosessen hadde signalisert aksept for at ledningen var nødvendig for forsyningssikkerhet og potensial for ny fornybar produksjon. Kommunen presiserte likevel at ”å rasere Førødalen er heilt uakseptabelt”.

Etter kommunens oppfatning var overordnede myndigheters håndtering av saken paradoksalt sammenlignet med mindre utbyggingssaker i kommunen. Kommunen mente det kunne synes som om det er akseptabelt å rasere et urørt dalføre som lokalsamfunnet ønsket å bevare, samtidig som det svært ofte er vanskelig å få aksept for langt mindre dramatiske inngrep i naturen som lokalsamfunnet ønsker for å legge til rette for lokal utvikling.

I etterkant av departementets klagevedtak fra desember 2011, uttrykte varaordføreren i brev av 14. februar 2012 til departementet overraskelse over trasévalget. Det ble påpekt at kommunen hadde gjort mange vedtak i saken, men det ble presisert at det aldri var blitt gjort vedtak som støttet en ledningstrasé gjennom Myklebustdalens østlige del. I brevet ble det vist til vedtaket fra Plan- og utviklingsutvalget i kommunen fra mai 2008 som referert ovenfor.

I uttalelsen til forhåndsvarselet, har Bremanger kommune 24. juli 2014 fattet vedtak om at traseen i Myklebustdalens østre del er uaktuell. Kommunen ønsker fortsatt en utredning av alternativet fra Grov til Åskåra med transformatorstasjon øst for Åskåra. Dersom det ikke blir gjennomført en slik utredning, ønsket kommunen kombinasjonsalternativet gjennom Myklebustdalens vestre del og Førødalens østre del.

Redegjørelsen her viser at departementet etter Bremangers klage ba om kommunens standpunkt flere ganger og umiddelbart før vedtaket ble fattet. Når det gjelder utredning av alternativet fra Grov til Åskåra vises til klagevedtaket, der det klart fremgår hvorfor dette alternativet ikke ga grunnlag for ytterligere utredninger.

Uttalelsene fra kommunen i klagebehandlingen viser at kommunen var svært opptatt av å unngå inngrep i Førødalens vestre del. Bortsett fra Plan- og utviklingsutvalgets vedtak fra mai 2008, uttalte ikke kommunen seg om de to andre omsøkte trasealternativene.

I departementets klagevedtak, hvor alternativet gjennom Myklebustdalen ble valgt, konstaterte departementet at kommunen ikke kunne akseptere traseen gjennom Førødalen som var konsesjonsgitt av NVE. Det samme gjentok departementet også i brev av 24. mai 2012 til Sivilombudsmannen. Departementet bygde under den avsluttende konsesjonsbehandlingen på de uttalelser kommunen hadde kommet med. Departementet har imidlertid ikke lagt til grunn at kommunen ønsket den traseen som ble konsesjonsgitt av departementet. Departementet har derimot vært innforstått med den sterke motstanden fra kommunen mot en trasé i den vestre delen av Førødalen. Kommunen kommenterte aldri den omsøkte traseen gjennom Myklebustdalens østre del før etter at vedtaket ble fattet. Som nevnt ovenfor under punkt 4.2 var kombinasjonsalternativet uaktuelt for departementet på grunn av inngrepet i begge dalfører.

4.5 Andre spørsmål fra høringen

Myklebust grunneigarlag har i uttalelsen påstått at det også er andre feil ved departementets vedtak enn de som lagmannsretten la til grunn. Departementet finner grunn til å kommentere disse påstandene.

4.5.1 Innfallsporter til Ålfotbreen landskapsvernområde

Myklebust grunneigarlag viser til at departementet har lagt til grunn at Førdedalen er innfallsport til Ålfotbreen landskapsvernområde. Grunneigarlaget har vist til en rapport i forbindelse med opprettelsen av landskapsvernområdet utført av Fylkesmannen i Sogn og Fjordane. Førdedalen er ikke nevnt i rapporten som en viktig innfallsport. Åskåra er derimot nevnt.

Departementet har i klagevedtaket vist til NVEs vurdering av at Førdedalen må kunne anses som en viktig innfallsport til Ålfoten landskapsvernområde, og et utgangspunkt for turer til kjente fjelltopper som Keipen, Plogen og Saga. Sogn og Fjordane turlag skrev i høringsuttalelsene under NVEs behandling at den trolig viktigste inngangsporten for skiturer fra nord inn i landskapsvernområde, er via Førdedalen. Departementet konstaterer at Myklebust grunneigarlag er uenig i denne vurderingen.

For øvrig konstaterer departementet at det er enighet om at området ved Åskåra er en viktig innfallsport til landskapsvernområdet. Dette område blir berørt av traseen gjennom Førdedalen og kombinasjonsalternativet, men ikke av traseen gjennom Myklebustdalen. Karakteristikken av Førdedalen som innfallsport til Ålfotbreen landskapsvernområde har uansett ikke vært avgjørende for departementets valg av trasé.

4.5.2 Manglende utredning for biologisk mangfold av trasé gjennom Myklebustdalens østre del

Myklebust grunneigarlag hevder det ikke foreligger en konsekvensutredning for biologisk mangfold av trasé 1.11.2 gjennom Myklebustdalens østre del. Dette er ikke riktig. Dette er vurdert i tilleggsutredning om trafoplasseringer i området Åskåra i Bremanger av september 2008 under NVEs behandling.

4.6. Oppsummering

Redegjørelsen ovenfor viser at departementets vedtak var basert på korrekt faktisk grunnlag. Departementet hadde tre omsøkte traséalternativer å velge mellom i Bremanger. Departementet har i vedtaket redegjort for virkningene av de ulike alternativene, og begrunnelsen for at traseen gjennom Myklebustdalen ble valgt.

Departementet var fullt ut innforstått med at kombinasjonsalternativet ville medført mest samlokalisering av de tre omsøkte alternativene. Kombinasjonsalternativet ble likevel valgt bort fordi departementet ikke ønsket å legge ledningen i både Myklebustdalen og Førdedalen. Mellom de to gjenstående alternativene ble det lagt avgjørende vekt på at alternativet gjennom Myklebustdalen medfører større grad av samlokalisering av ledningsnett.

Departementet har heller ikke sett bort fra potensiell, fremtidig nettutvikling i området. De meldte og omsøkte ledningsomleggingene var departementet fullt ut kjent med. Disse prosjektene endrer heller ikke departementets konklusjon.

Lagmannsretten har også pekt på antall berørte dekar i barskogområdet Pyttane som fremkommer i en oversikt grunneierne har fått utarbeidet, blir større ved valg av traseen i Myklebustdalen enn ved kombinasjonsalternativet. Departementet har ikke gjort annet enn å konstatere at både alternativet gjennom Myklebustdalen og kombinasjonsalternativet medfører negative virkninger for barskogområdet. Hensynet til dette barskogområdet var på ingen måte avgjørende for departementets valg av trasé. Kombinasjonsalternativet ble valgt bort fordi departementet ønsket å unngå inngrep i begge dalfører. Denne påståtte faktafeilen har derfor uansett ingen betydning for departementets trasévalg.

Departementet har ovenfor grundig redegjort for kommunens uttalelser i saken. Departementet søkte å få avklart kommunens syn under klagebehandlingen. De uttalelser kommunen har avgitt før departementet fattet konsesjonsvedtaket, har blitt lagt til grunn av departementet.

Redegjørelsen ovenfor viser at departementets vedtak er basert på korrekt faktum.

Departementet finner grunn til å presisere at forvaltningen etter den gjennomgang og vurdering som nå er foretatt, anser alternativet gjennom Myklebustdalen som det beste alternativet med den begrunnelse som er redegjort for ovenfor og i departementets konsesjonsvedtak fra desember 2011.

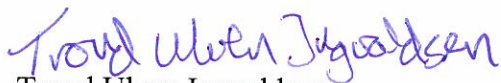
5. Departementets konklusjon

Etter å ha vurdert på nytt alle de forhold som lagmannsrettens avgjørelse hviler på, er departementet kommet til at det ikke er grunnlag for å omgjøre vedtaket om anleggskonsesjon og ekspropriasjonstillatelse av 21. desember 2011.

Valget av trasé gjennom Myklebustdalen i Bremanger står dermed fast.

Med hilsen

Per Håkon Høisveen (e.f.)
ekspedisjonssjef

Trond Ulven Ingvaldsen
avdelingsdirektør

Adresseliste:

SVELGEN KRAFT AS		6723	SVELGEN
STATENS VEGVESEN REGION VEST	Askedalen 4	6863	LEIKANGER
SKÅDEN MAGNHILD	FURESKOGVEGEN 15	6222	IKORNNES
ISANE SOLVEIG KLARA	ISANE	6730	DAVIK
ISENE MAGNAR SVEIN	BØGARDSVEGEN 9	6814	FØRDE
SANDAL KJELL EINAR	ISANE	6730	DAVIK
HØYDALSVIK GUNNVOR RANDI	HØYDALSVEN 1739	6110	AUSTEFJORDEN
ORHEIM KNUT JON	ISANE	6730	DAVIK
FIRDAKRAFT AS	Bukta	6823	SANDANE
VIK SOLVEIG GRETE		6737	ÅLFOTEN
VIK MARTINES	ELVEVEGEN 5	6800	FØRDE
MIDTHJELL MAGNE		6737	ÅLFOTEN
VIK MAY HELEN		6737	ÅLFOTEN
VIK ASBJØRN		6737	ÅLFOTEN
BRUVOLL HELGE ALF		6737	ÅLFOTEN
SFE PRODUKSJON AS	c/o Sogn og Fjordane Energi AS Bukta	6823	SANDANE
SOGN OG FJORDANE FYLKESKOMMUNE	Askedalen 2	6863	LEIKANGER
HUNVIK EGIL		6737	ÅLFOTEN
SOLBERG TERJE	SELBOES GATE 15	2000	LILLESTRØM
BRATLIE LINN KRISTIN	FRIDTJOF NANSENS VEI 2 A	1472	FJELLHAMAR
BRATLIE ANDERS	EIDSVOLDSGATA 32	2004	LILLESTRØM
SOLBERG JARLE	DAMPAGVEIEN 9	2004	LILLESTRØM
BRATLIE MAIKEN	SELBOES GATE 2	2000	LILLESTRØM
MYKLEBUST ASBJØRN		6737	ÅLFOTEN
MYKLEBUST JOSTEIN INGAR		6737	ÅLFOTEN
MYKLEBUST HILDE		6737	ÅLFOTEN
METTENES KJELL MAGNE		6737	ÅLFOTEN
MYKLEBUST LARS REIDAR		6737	ÅLFOTEN
MYKLEBUST ANNE-HELENE TAKLO		6737	ÅLFOTEN
NYVOLL AUD NORUN		6737	ÅLFOTEN
NYVOLL ODD		6737	ÅLFOTEN
ELDE OLE JONNY MYKLEBUST		6737	ÅLFOTEN
MYKLEBUST BRYNJAR		6737	ÅLFOTEN
MYKLEBUST LILLIAN FØRDE		6737	ÅLFOTEN
EKERHEIM OLE GUNNAR	ASALBAKKEN 8	4517	MANDAL
Statkraft SF	Lilleakerveien 6	0283	OSLO

ELKEM AS	Hoffsv 65 B	0377	OSLO
MIDTHJELL ASTRID JOHANNE		6737	ÅLFOTEN
MYKLEBUST ANNE-SOFIE		6737	ÅLFOTEN
SIGDESTAD PER JOAR		6737	ÅLFOTEN
MYKLEBUST TORE JOHAN		6737	ÅLFOTEN
SIGDESTAD MAGNE HÅKON		6737	ÅLFOTEN
SIGDESTAD STIG MAGNAR IVERSEN	NORDRE KRABBEDALEN 10	5178	LODDEFJORD
ELDEVIK RUNE JOSTEIN		6737	ÅLFOTEN
ELDEVIK RITA JOHANNE		6737	ÅLFOTEN
BREMANGER KOMMUNE	RÅDHUSET	6723	SVELGEN
FØRDE TERJE		6737	ÅLFOTEN
MIDTHJELL SIGMUND		6737	ÅLFOTEN
SOLHEIM ROALD JOHANNES	SØRESTRANDVEGEN 1568	6224	HUNDEIDVIK
MYKLEBUST JOHN HELÉN	TVERRGATA 35	6770	NORDFJORDEID
EKREMSÆTER HARALD OLE	JOHN P. KROGLUNDS VEG 37	7088	HEIMDAL
FØRDE MARTIN ANDREAS		6737	ÅLFOTEN
MYKLEBUST ELDBJØRG ASKE		6737	ÅLFOTEN
STATNETT SF	PB 4904 NYDALEN	0423	OSLO
NATURVERNFORBUNDET	MILJØHUSET MARIBOES GATE 8	0183	OSLO